

<https://doi.org/10.52387/1811-5470.2025.3.01>
CZU: 37.015/.091:373.3:811.135.1

SPECIFICUL COMPETENȚEI COMUNICATIV-LINGVISTICE ÎN CLASELE PRIMARE

Silvia GOLUBIȚCHI,

dr. hab., prof.univ.,

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, Chișinău, RM

ORCID: 0000-0002-3650-0141

golubitchi.silvia@upsc.md

Daniela LOTȚCU,

doctorandă, Școala Doctorală Științe ale Educației,

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, Chișinău, RM

ORCID: 0000-0001-5266-6291

diaconu_daniela2006@yooho.com

Rezumat. În contextul educației moderne, formarea competenței comunicativ-lingvistice în ciclul primar reprezintă o etapă esențială în dezvoltarea elevilor, asigurând fundamentul unei exprimări clare, corecte și eficiente, atât în comunicarea orală, cât și în cea scrisă. Această competență se structurează pe două dimensiuni majore: competența lingvistică, care presupune stăpânirea corectă a limbii în conformitate cu regulile gramaticale, și competența comunicativă, ce implică utilizarea adecvată a limbajului, adaptată contextului, interlocutorului și scopului comunicării. Competența comunicativ-lingvistică este definită ca un ansamblu integrat de cunoștințe lingvistice și comunicative, capacități de explorare și aplicare a valorilor limbii în diverse situații de comunicare, precum și atitudini față de fenomenele limbajului și mesajelor transmise și receptate, exersate spontan și care facilitează realizarea eficientă a actului comunicativ, atât în plan general, cât și specializat. Pentru a cultiva această competență, procesul educațional trebuie să fie adaptat nivelului cognitiv și emoțional al elevilor, utilizând metode interactive, centrate pe implicarea activă a acestora, precum jocurile de rol, dezbaterile și exercițiile practice de exprimare. Aceste strategii contribuie la îmbogățirea vocabularului, la consolidarea regulilor gramaticale prin aplicarea lor în contexte reale și la dezvoltarea capacității de înțelegere și interpretare a diverselor tipuri de texte. Competența comunicativ-lingvistică în clasele primare se referă nu numai la abilitatea elevilor de a înțelege și a folosi corect limba română în vorbire și în scriere, ci și în capacitatea acestora de a adapta limbajul la diferite contexte de comunicare, de a formula idei clare, coerente și logice, și de a interacționa eficient cu interlocutorii. Această competență include atât dimensiunea lingvistică — stăpânirea normelor gramaticale, ortografice și de vocabular — cât și dimensiunea pragmatică și sociolingvistică, adică folosirea limbii în mod funcțional, în scopuri diverse: informare, exprimare, convingere sau colaborare.

Cuvinte-cheie: competența lingvistică, competența comunicativă, competența comunicativ-lingvistică, elementele competenței comunicativ-lingvistice, modalități de formare, elevi din învățământul primar.

THE SPECIFICITY OF COMMUNICATIVE-LINGUISTIC COMPETENCE IN PRIMARY CLASSES

Summary. In the context of modern education, the formation of communicative-linguistic competence in the primary cycle represents an essential stage in the development of students, ensuring the foundation for clear, correct and efficient expression, both in oral and written communication. This competence is structured on two major dimensions: linguistic competence, which involves the correct mastery of the language in accordance with grammatical rules, and communicative competence, which involves the appropriate use of language, adapted to the context, the interlocutor and the purpose of communication. Communicative-linguistic competence is defined as an integrated set of linguistic and communicative knowledge, capacities for exploring and applying language values in various communication situations, as well as attitudes towards language phenomena and transmitted and received messages, practiced spontaneously and which facilitate the efficient achievement of the communicative act, both in general and specialized terms. To cultivate this competence, the educational process must be adapted to the cognitive and emotional level of the students, using interactive methods, focused on their active involvement, such as role-playing, debates and practical exercises of expression. These strategies contribute to enriching vocabulary,

consolidating grammatical rules by applying them in real contexts and developing the capacity to understand and interpret various types of texts. Communicative-linguistic competence in primary grades refers not only to students' ability to understand and use the Romanian language correctly in speech and writing, but also to their capacity to adapt language to different communication contexts, to formulate clear, coherent and logical ideas, and to interact effectively with interlocutors. This competence includes both the linguistic dimension — mastery of grammatical, orthographic and vocabulary norms — and the pragmatic and sociolinguistic dimension, i.e. the use of language functionally, for various purposes: information, expression, persuasion or collaboration.

Keywords: *linguistic competence, communicative competence, communicative-linguistic competence, elements of communicative-linguistic competence, training modalities, primary school students.*

Introducere. În contextul educației moderne formarea competenței comunicativ-lingvistice reprezintă un deziderat esențial al învățământului primar, constituind totodată o etapă fundamentală în dezvoltarea elevului. În această perioadă se pun bazele utilizării corecte, clare și eficiente a limbii, atât în exprimarea orală, cât și în cea scrisă, contribuind la formarea unei gândiri coerente și a unei exprimări adecvate diverselor contexte de comunicare. La această vârstă elevii învață să înțeleagă și să producă mesaje orale și scrise, să-și exprime clar și coerent ideile, folosind un vocabular adecvat și respectând regulile gramaticale și de comunicare. Dezvoltarea acestor abilități contribuie la consolidarea capacității de relaționare și de interacțiune pozitivă cu cei din jur.

Continuarea acestui proces se realizează prin activități didactice specifice, care urmăresc formarea treptată a competenței comunicativ-lingvistice. Pentru a susține această dezvoltare, procesul educațional din ciclul primar trebuie adaptat nivelului de dezvoltare cognitivă și emoțională al elevilor. Este necesară utilizarea unor metode interactive, ludice și centrate pe elev, ce facilitează asimilarea noțiunilor lingvistice și încurajează aplicarea lor în contexte reale de comunicare. În acest mod, competența comunicativ-lingvistică devine nu doar o abilitate, ci și un instrument indispensabil pentru integrarea socială și dezvoltarea personală a copilului.

Discuții, metodologie. În contextul competenței comunicativ-lingvistice se disting două dimensiuni – *competența lingvistică* și *competența de comunicare* – ambele fiind formate încă din primii ani de școală și dezvoltate pe tot parcursul vieții, inclusiv prin formare profesională.

Competența lingvistică desemnează capacitatea vorbitorului de a utiliza corect limba, respectând normele gramaticale și fonetice, fără erori. Aceasta se referă strict la cunoașterea limbii ca sistem, ignorând aspectele contextuale sau sociale ale comunicării.

Potrivit lui N. Chomsky, *competența lingvistică* este acea abilitate ce permite generarea unor enunțuri recunoscute de ceilalți vorbitori ca fiind corect formulate și inteligibile. Această competență poate fi dobândită prin învățarea modului corect de utilizare a cuvintelor, deoarece sensul acestora se construiește prin întrebuintare, nu doar prin definiție [3].

N. Chomsky a făcut o distincție clară între *competența lingvistică* și *performanța lingvistică*, evidențiind două aspecte esențiale ale utilizării limbajului. Competența lingvistică reprezintă capacitatea internă, abstractă și idealizată a unui vorbitor nativ de a înțelege și a produce propoziții corecte din punct de vedere gramatical. Aceasta include cunoașterea regulilor fundamentale ale limbii — sintactice, fonologice, morfologice și semantice — care permit generarea nelimitată de enunțuri corecte, independent de erori sau de constrângeri practice. Pe de altă parte, *performanța lingvistică* se referă la modul în care această competență lingvistică este utilizată efectiv în comunicarea de zi cu zi, în situații reale. Performanța este influențată de factori externi, precum emoțiile, oboseala, atenția sau contextul social, care pot provoca greșeli, ezitări sau întreruperi în exprimare. Astfel, *competența reprezintă potențialul lingvistic al vorbitorului, iar performanța reflectă realizarea acestui potențial în condiții practice și imperfecte* [3].

Competența comunicativă implică nu doar utilizarea corectă a limbii, ci și adecvarea limbajului la situație, interlocutor și intenție. Ea înseamnă a ști când, cum și în ce mod să folosești limbajul pentru a interacționa eficient, pentru a influența sau pentru a coopera cu ceilalți. Așa cum afirmă D. Hymes, competența comunicativă nu se limitează la cunoașterea regulilor gramaticale ale limbii, ci implică și înțelegerea contextului, alegerea unui stil de vorbire adecvat și capacitatea de a comunica eficient în situații sociale diverse [7, pp. 269-293].

Așa cum subliniază E. Coșeriu, adevărata *competență lingvistică* presupune nu doar cunoașterea

limbii ca sistem, ci și adecvarea vorbirii la normele și contextul cultural în care aceasta are loc [4].

Prin urmare, pentru ca elevii să comunice eficient, ei trebuie să dobândească atât achiziții lingvistice (corectitudinea exprimării), cât și achiziții comunicative (adecvarea mesajului).

În literatura de specialitate termenul *competență comunicativ-lingvistică* este frecvent utilizat ca o sinteză funcțională între competența lingvistică și competența de comunicare, marchând achizițiile lingvistice ale elevului.

Conform Cadrului European Comun de Referință pentru Limbi (CECR), *competența comunicativ-lingvistică* este ansamblul cunoștințelor, aptitudinilor și atitudinilor ce permit unei persoane să comunice eficient și adecvat într-o limbă, în contexte variate [5, p.15].

VI. Pâslaru definește *competența comunicativ-lingvistică* „drept un ansamblu integrat de cunoștințe lingvistice și comunicative, capacități de explorare a valorilor sistemelor limbii și de antrenare a lor în varii contexte de comunicare și atitudini față de fenomenele limbii, comunicării și ale mesajelor comunicative/ receptate, exersate în mod spontan, care permit realizarea activității de comunicare generală și specială [9, p. 37].

Competența comunicativ-lingvistică este cea care împuternicește o persoană să acționeze folosind mijloace specifice lingvistice [5, p.9].

Cercetătorul L. F. Bachman menționează că *abilitatea comunicativă lingvistică* rezidă atât în cunoștințe (ce știm despre limbă), cât și în *performanță* (cum folosim efectiv limba în contexte reale), deci capacitatea de a implementa acea competență într-o utilizare comunicativă adecvată și contextualizată a limbajului [1, p. 84]. Se oferă o viziune holistică, aplicabilă nu doar în teoria lingvistică, ci și în evaluarea credibilă a competenței de comunicare.

Conform Cadrul european comun de referință pentru limbi: învățare, predare, evaluare - competența comunicativ-lingvistică poate fi considerată ca fiind alcătuită din mai multe componente: *lingvistică*, *sociolingvistică* și *pragmatică* [5].

Competențele lingvistice cuprind atât cunoștințele, cât și deprinderile legate de vocabular, pronunție și structură gramaticală, privite ca elemente ale sistemului limbii, fără a ține cont de variațiile sociale ale limbajului sau de funcțiile sale în comunicare. În perspectiva competenței comunicative a unui individ, această dimensiune nu se referă doar la cantitatea și calitatea cunoștințelor lingvistice (de exemplu, cât de bine distinge sunetele sau cât de bogat și precis este vocabularul), ci și la felul în care aceste cunoștințe sunt organizate mental, stocate în rețele de sens și cât de ușor pot fi accesate sau utilizate în vorbire [ibidem, p.13].

Competențele sociolingvistice se referă la condițiile socioculturale de utilizare a limbii. Prin sensibilitatea sa la convențiile sociale (reguli de politețe, norme ce guvernează relațiile dintre generații, clase și grupuri sociale, codificarea lingvistică a anumite ritualuri fundamentale în funcționarea unei comunități), componenta sociolingvistică afectează strict întreaga comunicare lingvistică dintre reprezentanții diferitelor culturi, chiar dacă participanții pot fi adesea conștienți de influența sa.

Competențele pragmatice semnifică utilizarea funcțională a resurselor lingvistice (producerea funcțiilor limbajului, acte de vorbire), bazându-se pe scenarii sau scenarii ale schimburilor interacționale. De asemenea, se referă la stăpânirea discursului, coeziunea și coerența, identificarea tipurilor și formelor de text, ironia și parodia. Pentru această componentă, chiar mai mult decât pentru componenta lingvistică, este greu de subliniat impactul major al interacțiunilor și mediilor culturale în care se construiesc astfel de abilități [ibidem].

Abordarea adoptată caracterizează domeniul și tipuri de competențe internalizate de un agent social, adică reprezentări interne, mecanisme și capacități, a căror existență cognitivă poate fi considerată ca explicând comportamentul și performanța observabile. În același timp, orice proces de învățare va contribui la dezvoltarea sau transformarea acestor reprezentări, mecanisme și capacități interne.

L. F. Bachman a propus un model complex al competenței comunicativ-lingvistice, pe care a împărțit-o în trei mari categorii, fiecare cu subcomponentele sale [1, p. 84]:

1. *Competența lingvistică* reprezintă cunoștințele intrinseci ale limbii și este, la rândul ei, împărțită în două subcategorii majore:

Competența lingvistică reprezintă cunoștințele intrinseci ale limbii și este, la rândul ei, împărțită în două subcategorii majore:

Competența organizațională. Aceasta se referă la controlul asupra elementelor formale ale limbii și include: *competența gramaticală* caracterizată prin cunoașterea elementelor lexicale (vocabular), morfologice (formarea cuvintelor), sintactice (structura propozițiilor) și fonologice/ortografice (sunete/scriere), ceea ce permite formarea de propoziții gramaticale și expresii corecte; *competența*

textuală semnifică ceea ce reprezintă abilitatea de a organiza propozițiile și enunțurile în texte coerente și coezive. Aceasta implică cunoașterea regulilor de coeziune (legături formale între elemente, ex.: pronume, conjuncții) și coerență (legături de sens, organizarea logică a ideilor într-un discurs sau text); *competența pragmatică* se referă la modul în care vorbitorii relaționează enunțurile cu scopurile lor comunicative și cu contextul în care are loc comunicarea, incluzând *competența ilocuționară*, referindu-se la cunoașterea și abilitatea de a realiza diferite funcții comunicative (acte de vorbire), cum ar fi informarea, exprimarea de emoții, solicitarea, argumentarea, descrierea etc., incluzând și abilitatea de a exprima idei, sentimente și atitudini și *competența sociolingvistică* însemnând abilitatea de a folosi limba în mod adecvat în diverse contexte sociale, ținând cont de factori precum dialectul/varietatea, registrul (formal/informal), figurile de stil și normele culturale [ibidem].

2. *Competența strategică*. Aceasta este o componentă metacognitivă, adică abilitatea de a folosi strategii mentale pentru a gestiona procesul de comunicare, ce include:

- *planificare*: cum își planifică vorbitorul ceea ce vrea să spună ori să scrie;
- *evaluare*: cum monitorizează și evaluează vorbitorul ceea ce a spus sau a înțeles;
- *compensare*: cum folosește strategii pentru a compensa lacunele în cunoștințele lingvistice sau pentru a depăși dificultățile de comunicare (ex.: parafrazăre, cererea de clarificări) [ibidem].

3. *Mecanisme psihofiziologice*. Acestea se referă la procesele neuronale și fiziologice implicate în producerea și receptarea limbajului (ex.: procesarea auditivă, producerea vocală, scrierea etc.) [ibidem].

Descrierea completă a lui L.F. Bachman reprezintă un cadru holistic ce integrează cunoștințele lingvistice formale, utilizarea adecvată a acestora în contexte sociale și scopuri comunicative, alături de abilitățile metacognitive de gestionare a comunicării. El vede aceste componente ca interacționând dinamic pentru a forma capacitatea generală a unei persoane de a comunica.

VI. Pâslaru structurează competența comunicativ-lingvistică în [9]:

- a) *competențe de selectare*: alegerea materiilor lingvistice adecvate (lexicale, gramaticale), selectarea structurilor de comunicare potri-

vite contextului, identificarea valorilor conotative și emoțional-afective relevante pentru mesaj;

- b) *competențe de manipulare*: gestionarea și utilizarea valorilor conotative și emoțional-afective pentru a influența eficient comunicarea;
- c) *competențe de constatare*: evaluarea valorii lingvistice și a potențialului de comunicare privind elementele folosite, analiza situației concrete de vorbire și a resurselor disponibile pentru transmiterea mesajului;
- d) *competențe de completare*: integrarea și îmbogățirea discursului cu materii lingvistice și alte resurse comunicative pentru coerență și relevanță;
- e) *competențe de exprimare a opiniei proprii*: manifestarea atitudinii personale în comunicare prin exprimarea punctelor de vedere și valorilor proprii;
- f) *competențe de decizie*: capacitatea de a lua decizii privind conținutul și forma mesajului, adaptând răspunsurile și reacțiile în funcție de situația comunicativă. Aceste elemente sunt sintetizate în figura 1.

Pentru a forma în clasele primare competența comunicativ-lingvistică e necesar să fie respectate următoarele cerințe [Apud 6]:

Adaptarea conținuturilor teoretice. Conținuturile lingvistice (gramaticale, lexicale, stilistice, pragmatic-discursive) trebuie abordate într-un mod logic și accesibil, ținând cont de nivelul de dezvoltare intelectuală a elevilor și de particularitățile de vârstă. Acestea trebuie prezentate nu doar ca elemente teoretice, ci mai ales ca instrumente utile în exprimarea ideilor; în construirea mesajelor clare și eficiente, în înțelegerea și interpretarea diverselor tipuri de texte.

Identificarea metodelor și tehnicilor didactice potrivite. În vederea formării competenței comunicativ-lingvistice, cadrele didactice trebuie să selecteze metode interactive, centrate pe activitatea elevului: conversația dirijată, dezbateră, jocurile de rol, redactarea de texte variate, comentariul oral și scris, analiza discursivă etc. Scopul acestor metode este de a stimula exprimarea liberă, dezvoltarea vocabularului activ și conștientizarea normelor de comunicare adecvată. Crearea unui mediu favorabil comunicării este un aspect esențial în care elevii sunt încurajați să își exprime liber ideile, fără teama de a greși.

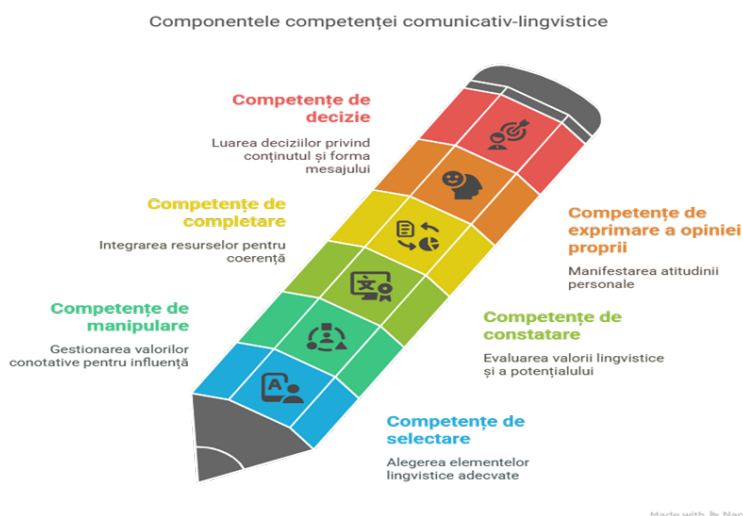

Figura 1. Componentele competenței comunicativ-lingvistice (Apud Vl. Pâslaru)

Dezvoltarea vocabularului activ și pasiv al elevilor din clasele primare se realizează prin expunerea constantă la texte diverse și prin implicarea lor în activități interactive, precum lectura, povestirea sau jocurile de rol. Aceste activități stimulează atât înțelegerea, cât și utilizarea cuvintelor în contexte variate, contribuind la îmbogățirea treptată a limbajului oral și scris. Exercițiile de exprimare, adaptate nivelului de vârstă, îi ajută pe elevi să fixeze noțiunile și să le utilizeze corect și adecvat în comunicare.

Stimularea înțelegerii mesajelor în contexte diferite presupune expunerea elevilor la o varietate de tipuri de texte, precum narațiuni, dialoguri, descrieri sau instrucțiuni, pentru a-i ajuta să recunoască scopul și structura fiecărui mesaj. Prin discuții ghidate, întrebări de înțelegere și activități de interpretare, elevii sunt învățați să identifice ideile principale, detaliile semnificative și intențiile comunicative ale emițătorului. Această abordare dezvoltă gândirea critică și capacitatea de a adapta răspunsul în funcție de situație și conținut.

Exersarea regulilor gramaticale și sintactice într-un mod funcțional presupune integrarea acestora în contexte reale de comunicare, cum ar fi redactarea de mesaje, compuneri sau participarea la dialoguri și jocuri de rol. În locul memorării mecanice, elevii sunt încurajați să aplice regulile în mod practic, în situații care au sens pentru ei, ceea ce le facilitează înțelegerea și reținerea. Astfel, gramatica devine un instrument de sprijin al exprimării corecte și coerente, nu un scop în sine.

Formarea abilităților de adaptare a mesajului la context, interlocutor și scop presupune dezvoltarea

capacității elevilor de a-și ajusta limbajul în funcție de situație și de persoana cu care comunică. Prin activități variate – cum ar fi simularea unor situații concrete (povestirea unei întâmplări, formularea unei cereri, exprimarea unei opinii) – elevii învață să folosească tonul, vocabularul și structura adecvată fiecărui tip de mesaj. Această abilitate este esențială pentru comunicarea eficientă în viața reală.

Promovarea unei atitudini pozitive față de limbaj înseamnă încurajarea elevilor să valorizeze comunicarea clară, corectă și coerentă, nu ca obligație, ci ca mijloc de exprimare personală și de relaționare cu ceilalți. Prin feedback pozitiv, activități creative (povești, jocuri de cuvinte, dialoguri) și valorizarea efortului de exprimare, se cultivă încrederea în propriile abilități de comunicare. Astfel, elevii dezvoltă motivația internă de a vorbi și a scrie cât mai bine.

Integrarea competențelor digitale în activitățile de comunicare presupune utilizarea mijloacelor multimedia – precum prezentările interactive, aplicațiile educaționale, înregistrările audio-video sau platformele de scriere colaborativă – pentru a sprijini și a diversifica exprimarea orală și scrisă. Aceste instrumente nu doar cresc motivația elevilor, ci le oferă și oportunități de a-și exersa comunicarea într-un mod creativ, adaptat realităților actuale. În plus, dezvoltarea competențelor digitale contribuie la formarea unor deprinderi esențiale pentru comunicarea eficientă în secolul XXI.

Evaluarea achizițiilor lingvistice. Verificarea competenței comunicativ-lingvistice presupune aplicarea unor metode ce contribuie la evaluarea atât a

cunoștințelor teoretice (corectitudinea gramaticală, structura discursului), cât și a utilizării practice a limbii în contexte reale sau simulate. Evaluarea trebuie să reflecte capacitatea elevului de a înțelege și de a produce mesaje clare, argumentate și relevante în diverse registre lingvistice.

Competența comunicativ-lingvistică în clasele primare se referă nu numai la abilitatea elevilor de a înțelege și a folosi corect limba română în vorbire și în scriere, ci și la capacitatea acestora de a adapta limbajul la diferite contexte de comunicare, de a formula idei clare, coerente și logice, și de a interacționa eficient cu interlocutorii. Această competență include atât dimensiunea lingvistică — stăpânirea normelor gramaticale, ortografice și de vocabular — cât și dimensiunea pragmatică și sociolingvistică, adică folosirea limbii în mod funcțional, în scopuri diverse: informare, exprimare, convingere sau colaborare. Prin urmare, formarea competenței comunicativ-lingvistice în ciclul primar presupune o abordare integrată a limbajului, ce valorifică situațiile reale de comunicare, activitățile interactive și exprimarea personală, punând bazele unei comunicări eficiente și a unui parcurs educațional solid [8].

Abilitățile comunicativ-lingvistice de bază reprezintă fundamentul dezvoltării limbajului în clasele primare și se formează prin activități didactice variate și interactive. Printre acestea, *ascultarea activă* joacă un rol esențial, deoarece permite elevilor să înțeleagă mesaje orale în contexte diverse, identificând ideile principale și detaliile relevante. *Exprimarea orală* presupune formularea de enunțuri clare și corecte, utilizarea unui vocabular adecvat și a unei intonații potrivite, precum și participarea coerentă la dialoguri. De asemenea, *citirea și înțelegerea textului* implică *lectura cursivă și expresivă* a unor texte adaptate vârstei, alături de capacitatea de a extrage informații-cheie și de a înțelege sensul global. *Scrierea corectă și coerentă* se reflectă în redactarea de propoziții și texte scurte, cu respectarea normelor ortografice și gramaticale, dar și în organizarea logică a ideilor. *Adaptarea limbajului la context* este o altă abilitate esențială, ce presupune alegerea stilului și a formulelor potrivite în funcție de interlocutor și situație. În același timp, elevii trebuie să respecte normele lingvistice, aplicând corect regulile gramaticale, de pronunție, accentuare și punctuație. Nu în ultimul rând, *reformularea și clarificarea mesajului* contribuie la o comunicare eficientă, prin reluarea sau explicarea unui enunț și utilizarea de sinonime sau exemple atunci când este necesar. Împreună,

aceste abilități formează baza unei competențe comunicativ-lingvistice solide, indispensabile pentru progresul școlar și integrarea socială. Aceasta presupune că elevii [8]:

- pot să-și exprime clar gândurile și sentimentele, folosind cuvinte și propoziții potrivite vârstei;
- pot să înțeleagă ce aud sau citească, identificând ideile principale;
- pot să respecte regulile gramaticale simple și să pronunțe corect cuvintele;
- pot să adapteze modul în care vorbesc în funcție de situație (de exemplu, să povestească o întâmplare sau să formuleze o cerere);
- pot să participe activ la conversații și să scrie texte scurte, coerente.

Competența comunicativ-lingvistică nu este un simplu rezultat al acumulării de cunoștințe gramaticale, ci reflectă un proces amplu de dezvoltare cognitivă, afectivă și socială, constituind un indicator al maturizării intelectuale și relaționale a elevului. Ea presupune nu doar corectitudinea formală a limbajului, ci și adecvarea sa la context, intenție și interlocutor. Din acest motiv, competența comunicativ-lingvistică trebuie cultivată printr-un demers didactic echilibrat, ce îmbină formarea teoretică – prin învățarea regulilor limbii – cu exercițiul practic și reflectiv al comunicării. Activitățile interactive, lectura, exprimarea orală și scrisă, dar și situațiile de comunicare autentică facilitează formarea unui limbaj viu, funcțional și expresiv. Astfel, elevul este sprijinit să se integreze într-un spațiu educațional și social complex, în care comunicarea clară, empatică și eficientă devine o competență esențială pentru reușita școlară și relaționarea armonioasă cu ceilalți. Este important să subliniem că, context, competența comunicativ-lingvistică nu reprezintă doar o simplă abilitate tehnică, ci o structură complexă ce integrează atât elemente de cultură generală, cât și valori fundamentale ale comunicării umane.

În tabelul 1. sunt sintetizate caracteristicile competenței comunicativ-lingvistice în clasele primare.

În ciclul primar competența comunicativ-lingvistică se dezvoltă progresiv prin achiziții lingvistice fundamentale, care includ [ibidem]:

- stăpânirea vocabularului de bază și a sinonimiei contextuale;
- dezvoltarea vocabularului elevilor de vârstă școlară mică la fiecare disciplină școlară;
- utilizarea corectă a timpurilor verbale și a structurilor gramaticale simple și compuse;

Tabelul 1. Caracteristicile competenței comunicativ-lingvistice în clasele primare (Apud S. Golubițchi)

Tipul competenței	Caracteristici	Descriere succintă
Competența de comunicare	Exprimare orală clară și coerentă	Transmiterea mesajelor simple și adaptate la interlocutor și situație.
	Ascultare activă	Înțelegerea și interpretarea corectă a mesajelor primite.
	Formularea și susținerea opiniei	Exprimarea clară a propriilor idei și argumente.
	Adaptarea mesajului la context	Ajustarea limbajului în funcție de scop, interlocutor și situație.
	Participare la dialog și discuții	Implicarea activă și respectarea regulilor comunicării.
Competența lingvistică	Stăpânirea vocabularului de bază	Cunoașterea și folosirea corectă a cuvintelor uzuale și a sinonimelor.
	Utilizarea corectă a gramaticii	Aplicarea regulilor gramaticale de bază (timpuri, acorduri, structuri).
	Pronunția corectă și intonația	Articularea clară și folosirea intonației potrivite.
	Respectarea regulilor ortografice	Scrierea corectă, inclusiv punctuația și ortologia.
	Construirea de enunțuri coerente	Formarea propozițiilor clare și corecte din punct de vedere sintactic.

- aplicarea regulilor gramaticale în variate exerciții;
- adaptarea limbajului în funcție de situație și interlocutor;
- formarea deprinderilor de pronunție, accentuare și intonație;
- aplicarea corectă a regulilor ortografice și punctuaționale;
- abilitatea de a construi propoziții și enunțuri coerente, de a formula întrebări și de a argumenta.

Aceste achiziții sunt esențiale pentru construirea discursului oral și scris, dar și pentru dezvoltarea gândirii critice, a empatiei și a abilităților sociale.

Metodologia pentru dezvoltarea competenței comunicativ-lingvistice în învățământul primar s-ar referi la cele patru abilități, dintre care:

1. *Activități interactive de exprimare orală*: povestiri și relatări pe baza imaginilor sau experiențelor personale; jocuri de rol ce simulează situații cotidiene (ex.: cumpărături, dialoguri cu colegi); dezbateri simple și exprimarea opiniilor în grup.
2. *Exerciții de ascultare activă*: ascultarea unor texte scurte, povești sau instrucțiuni, urmate de întrebări de verificare a înțelegerii; jocuri de ascultare, cum ar fi „telefonul fără fir” sau „ghicește cuvântul”;

3. *Îmbogățirea vocabularului*: activități tematice care introduc cuvinte noi în contexte variate (jocuri, povești, imagini); utilizarea sinonimelor și antonimelor pentru a dezvolta nuanțarea mesajului;
4. *Exersarea regulilor gramaticale în contexte reale*: integrarea exercițiilor gramaticale în activități de scriere creativă și comunicare orală; corectarea erorilor în mod constructiv, explicând sensul și regula.

Spre deosebire de o abordare pur teoretică, în clasele primare accentul se pune pe utilizarea limbii în situații autentice de comunicare. Elevii învață să vorbească, să asculte, să citească și să scrie pentru a îndeplini scopuri concrete: a povesti, a cere informații, a exprima o dorință, a înțelege o instrucțiune sau a redacta un mesaj simplu. Multe reguli gramaticale sau norme de politețe sunt asimilate inițial prin imitație și exercițiu practic, nu prin memorarea definițiilor. Corectitudinea este urmărită în contextul fluentei și al înțelegerii.

În concluzie, specificul competenței comunicativ-lingvistice în clasele primare este vizualizat prin abordarea sa integrată, practică și contextualizată, ce vizează construirea treptată a abilității elevilor de a utiliza limba ca un instrument eficient pentru gândire, învățare, exprimare și interacțiune socială. La

această vârstă comunicarea nu este doar un obiect de studiu, ci devine un mijloc fundamental prin care elevul înțelege lumea și își construiește identitatea. Prin activități variate – conversații, povestiri, jocuri de rol, exerciții de ascultare și scriere – elevii sunt sprijiniți să folosească limba corect gramatical și adaptată contextului și scopului. Se formează ast-

fel deprinderi esențiale pentru exprimarea clară a ideilor, înțelegerea mesajelor și participarea activă la viața de grup. Este perioada în care se pun bazele solide pentru un parcurs lingvistic și comunicațional de succes, cu efecte directe asupra reușitei școlare, relaționării sociale și dezvoltării personale pe termen lung.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. BACHMAN L. F. *Fundamental Considerations in Language Testing*. Oxford: Oxford University Press, 1990. 400 p.
2. CANALE M., & SWAIN M. Theoretical bases of communicative approaches to second language teaching and testing. In: *Applied Linguistics*, Volume I, Issue 1, Spring. 1980. p.1-47.
3. CHOMSKY N. *Aspects of the Theory of Syntax*. Cambridge MA: MIT Press. 1965 296 p. ISBN 978-0262530071
4. COȘERIU E. (traducere de Eugenia Bojoga). *Lecții de lingvistică generală*. Chișinău: Editura Arc, 2000, 234 p
5. Council of Europe. *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment*. Cambridge: Cambridge University Press. 2001
6. GOLUBIȚCHI S. *Valori postmoderne în învățământul primar: dezvoltarea profesională a învățătorilor în raport cu educația lingvistică a elevilor*. Monografie. Chișinău: CEP UPSC, 2024. 384 p. ISBN 978-9975-48-198-4
7. HYMES D. *On Communicative Competence*. In J.B. Pride & J. Holmes (Eds.), *Sociolinguistics*. Penguin. 1972. p. 290-293
8. PAMFIL A. *Limba și literatura română în școala primară. Perspective complementare*. Pitești: Art, 2016. 380 p. ISBN 978-606-710-419-6.
9. PÂSLARU, V. *Introducere în teoria educației literar-artistice*. București: Sigma. 2013. 200 p. ISBN 978-973-649-875-6
10. SLAMA-CAZACU T. *Psiholingvistica – o știință a comunicării*. București: ALL, 1999. 840 p. ISBN 973-684-025-5